

Η εμφάνιση του κορακιού

Η γλώσσα της προφητείας

Όταν πήρα την πρόσκληση να έρθω σ' αυτό το συνέδριο, δέχτηκα γιατί ένοιωσα ότι υπήρχε μιά εσωτερική ανάγκη. Αυτή η ανάγκη έχει να κάνει με την ουσιαστική φύση του διαλόγου.

Η οργάνωση τούτου του συνεδρίου έγινε με σκοπό να προβάλλει τις καλλίτερες, τις πιό θετικές, πλευρές του διαλόγου. Υπάρχει όμως μια συγκεκριμένη πλευρά του διαλόγου που ήδη υπονοεί δυαδικότητα. Διάλογος γίνεται ανάμεσα σε μένα και σε κάποιον άλλον—πράγμα που δείχνει δυαδικότητα—και μετά προσπαθούμε να ξεπεράσουμε σταδιακά αυτή τη δυαδικότητα μέσα απο την επικοινωνία, την ακρόαση και τη

συζήτηση. Συχνά όμως αυτή η διαδικασία είναι αργή και παραπλανητική. Μπορεί και οι δύο πλευρές να συμφωνούν, μπορεί και να διαφωνούν. Δεν υπάρχει όμως ενότητα.

Εγώ θεωρώ ότι κάθε τυπικός διάλογος, όπως αυτός που κάνουμε εδώ, ανάμεσα στις παραδόσεις των Ινδιάνων της Αμερικής και της σύγχρονης επιστήμης του δυτικού κόσμου είναι καταδικασμένος να παραμείνει στο επίπεδο της δυαδικότητας και της διχοτομίας. Ο μόνος πραγματικός τρόπος για μένα να ξεπεράσουμε αυτή την διχοτομία ανάμεσα σε διαφορετικές θέσεις είναι να βρούμε το τρίτο σημείο, δημιουργώντας έτσι ένα τρίγωνο που συμπεριλαμβάνει όχι μόνο τα δύο σημεία αλλά και την βαθειά ένωση τους η οποία τα οδηγεί σε μιά αρμονική συνύπαρξη και αλληλουχία.

Αυτό το τρίτο σημείο αφορά τις ρίζες του δυτικού κόσμου και σε τελική ανάλυση της σύγχρονης επιστήμης. Ασφαλώς το σημείο αυτό βρίσκεται στο παρελθόν. Ταυτόχρονα όμως μ' ένα μυστηριώδη τρόπο, βρίσκεται εδώ και τώρα γιατί στην πραγματικότητα η απαρχή όλων, συμπεριλαμβανομένου και του χρόνου, λαμβάνει χώρα τώρα.

Το θέμα τούτο γύρω από τις ρίζες της Δύσης υπήρξε και παραμένει το έργο της ζωής μου εδώ και πάνω από τριάντα χρόνια. Καθώς τα χρόνια περνούσαν ερχόμουν όλο και πιο κοντά στην συνειδητοποίηση ότι οι ρίζες αυτές δεν έχουν να κάνουν μόνο με το παρελθόν αλλά και με το παρόν και με το μέλλον. Μας αφορούν πολύ περισσότερο απ' ό,τι νομίζουμε. Αλλά ούτε θυμόμαστε πιά ούτε καταλαβαίνουμε τι πραγματικά συνέβη στις ρίζες του δυτικού κόσμου που πιστεύουμε ότι ξέρουμε τόσο καλά.

Να σας δώσω ένα παράδειγμα. Κατά την διάρκεια του διαλόγου σήμερα έγινε αναφορά στο θέμα της λογικής. Επίσης αναφέρθηκε το όνομα του "Παρμενίδη" σε σχέση με το θέμα αυτό. Ο Παρμενίδης έζησε πριν από τον Πλάτωνα, πριν από τον Αριστοτέλη. Είναι γενικά γνωστός ως ο ιδρυτής ή πατέρας της λογικής. Αλλά σήμερα είμαστε σε θέση να γνωρίζουμε πράγματα για κείνον που ήταν εντελώς κρυμμένα για χιλιάδες χρόνια.

Πριν από μερικά χρόνια έγιναν αρχαιολογικές ανασκαφές στην πατρίδα του. Αυτό που έδειξαν, και δυστυχώς δεν υπάρχει σχεδόν κανένας σήμερα που να ενδιαφέρεται γι αυτά τα θέματα γιατί οι συνέπειες είναι τεράστιες, ήταν ότι ο Παρμενίδης υπήρξε ιερέας του Απόλλωνα (ο οποίος είναι ελληνικός θεός και του οποίου το ιερό πτηνό είναι το κοράκι) που είχε ειδικευτεί σε άλλες συνειδησιακές καταστάσεις και που μπορούσε να μεταβαίνει στον κόσμο της ενότητας. Έδειξαν επίσης ότι ήταν προφήτης, αγγελιοφόρος των θεών, είχε την θεία ικανότητα να φανερώνει τις κρυφές πτυχές του παρελθόντος, του παρόντος και του μέλλοντος που όλοι αγνοούσαν, και ήταν θεραπευτής που χρησιμοποιούσε ανάμεσα σε άλλα θεραπευτικά μέσα την ερμηνεία ονείρων. Είναι γνωστό σε όλους ότι ο Παρμενίδης, αν και πασίγνωστος ως ιδρυτής της δυτικής λογικής, εντελώς απροσδόκητα παρουσίασε την γνωστή αυτή λογική του σε ένα ποίημα, υιοθετώντας το μέτρο της ιερής ποίησης. Αυτό όμως που δεν είναι ακόμα κατανοητό είναι ότι εισήγαγε την λογική μέσα στον δυτικό κόσμο από έναν άλλο κόσμο. Την έφερε ως δώρο από τους θεούς με σκοπό να μας πάει πίσω στους θεούς.

Ο Παρμενίδης όμως αποτελεί ένα μόνο μέρος της συνολικής εικόνας. Μαζί με κείνον και άλλοι γύρω του που έζησαν περίπου την ίδια εποχή, εισήγαγαν τις θεμελιώδεις αρχές για το ενενήντα τοις εκατό περίπου του δυτικού πολιτισμού. Και τις έφεραν ως δώρο. Δεν αναφέρομαι μόνο στην λογική αλλά σε όλους τους θεμελιώδεις τομείς των δυτικών επιστημών, από την κοσμολογία και αστρονομία μέχρι τις ρίζες της ψυχολογίας.

Υπάρχουν πολλά, πάρα πολλά πράγματα που έμαθα και ακόμα μαθαίνω από αυτούς τους Έλληνες, οι οποίοι έζησαν πριν από δύο χιλιάδες χρόνια. Αλλά το κλειδί, το πιο σημαντικό πράγμα που έμαθα απ' αυτούς, είναι ότι υπάρχουν δύο τρόποι ομιλίας όπως υπάρχουν δύο τρόποι αντίληψης.

Υπάρχει ο αμήτοχος τρόπος ομιλίας που είναι να μιλάμε για τα πράγματα. Και αν δώσετε προσοχή θα δείτε ότι πάντα μιλάμε για κάτι στον σύγχρονο δυτικό κόσμο. Υπάρχει η λέξη υπάρχει και το σημαινόμενο που είναι πάντα ξέχωρο από αυτήν. Και αυτή βέβαια είναι η βάση για σχεδόν όλες τις σύγχρονες γλωσσολογίες.

Αλλά σύμφωνα με ανθρώπους όπως ο Παρμενίδης υπάρχει ένας άλλος τρόπος ομιλίας. Αντί να μιλάμε *για*, μιλάμε *από* κάτι. Εάν έχουμε αίσθηση της ενότητας μιλάμε από την ενότητα. Και αυτή η ενότητα μεταδίδεται μέσα από την μαγεία της λέξης με έναν τρόπο που ο νους μας μπορεί μεν να βρίσκει αδιανόητο αλλά που τον συναρπάζει και του γίνεται εμμονή. Γιατί οι άνθρωποι αυτοί ήταν μάγοι. Οι θεμελιωτές της λογικής και της επιστήμης στη Δύση ήταν μάγοι. Γνώριζαν τι έκαναν έστω κι αν σήμερα δεν υπάρχει κανένας που να ξέρει τι έκαναν.

Το ερώτημα πώς μιλάμε σχετίζεται με το ερώτημα πώς ανακαλύπτουμε. Στον σύγχρονο δυτικό κόσμο η παραδοχή ότι ανακαλύπτουμε πράγματα μέσα από το πέρασμα του χρόνου μας κυβερνά και μας δυναστεύει. Ψάχνοντας, μέσα από πειράματα, τελικά θα αποκαλύψουμε λίγο-λίγο τη φύση της πραγματικότητας. Τούτος ο αμύητος τύπος εύρεσης είχε ήδη εδραιωθεί στη Δύση πριν από πάμπολλους αιώνες. Και είχε σαν συνέπεια την καταστροφική αίσθηση απομόνωσης τόσο από τον εαυτό μας όσο και από οτιδήποτε άλλο. Περνάμε ολόκληρη τη ζωή μας ψάχνοντας για λύσεις μα ανακαλύπτοντας μόνο προβλήματα, ψάχνοντας για τον εαυτό μας χωρίς ποτέ να τον βρίσκουμε, γυρεύοντας απαντήσεις σε μέρη όπου νομίζουμε και περιμένουμε ότι θα βρίσκονται ενώ παραμελούμε την σοφία που μας προσφέρεται απ' όλες τις κατευθύνσεις..

Το ιερό μοντέλο βασίζεται σε μια πολύ διαφορετική αρχή σύμφωνα με την οποία έχεις απλά να ανακαλύψεις ότι όλα είναι εκεί εξ αρχής. Όλα υπάρχουν εξ αρχής γιατί όλα μας δίνονται. Οτιδήποτε χρειάζεται να γνωρίζουμε μας παρέχεται αυτόματα τη στιγμή ακριβώς που έχουμε την ανάγκη να το γνωρίσουμε. Υπάρχει μόνο μία προϋπόθεση για να έρθουμε σε ζωντανή σχέση με αυτό το ιερό μοντέλο: η ικανότητα να είμαστε δεκτικοί απέναντι στο απροσδόκητο και στο άγνωστο.

Θα σας δώσω ένα παράδειγμα. Όλοι γνωρίζουμε τι συνέβη στις 11 Σεπτεμβρίου 2001. Τουλάχιστον γνωρίζουμε τα γεγονότα. Τρεις μέρες όμως πριν, στις 8 Σεπτεμβρίου, ένα κοράκι ήρθε και μου είπε τι επρόκειτο να συμβεί.

Εχουμε γενικά την τάση να πιστεύουμε ότι η γλώσσα δεν είναι παρά ρήματα και ουσιαστικά, επίθετα και επιρρήματα. Αυτά μπορούν μεν να μας βοηθήσουν να κατανοήσουμε εν μέρει το σύστημα που μας επιτρέπει να επικοινωνούμε, αλλά μπορούν όμως το ίδιο εύκολα να μας απομακρύνουν από τις ιερές διαστάσεις της γλώσσας και από τα άπειρα μυστήρια της επικοινωνίας.

Εδώ και πολλά χρόνια με συναρπάζει η παράδοση στην αρχαία Ελλάδα, καθώς και σε άλλους πολιτισμούς, που αφορά την “γλώσσα των πουλιών”. Πριν μερικά χρόνια βρέθηκα να κάνω περίπατο με τον υιό μιάς φιλης ο οποίος έκανε κλασικές και ανθρωπιστικές σπουδές σε ένα διακεκριμένο Πανεπιστήμιο εδώ στο Νέο Μεξικό. Καθώς ανεβαίναμε μαζί έναν λόφο σε μιά όμορφη εξοχή τον ρώτησα, “Τι έχεις πραγματικά μάθει; Ποιό είναι το πιο σημαντικό πράγμα που ανακάλυψες στο Πανεπιστήμιο;” Η απάντηση του ήταν, “Το πιο υπέροχο πράγμα που έμαθα είναι ότι εμείς οι άνθρωποι έχουμε γλώσσα”. Τον ρώτησα αν εννοούσε ότι τίποτα άλλο δεν έχει γλώσσα και εκείνος είπε, “Όχι, τίποτα άλλο, τούτο είναι κάτι εντελώς μοναδικό στους ανθρώπους”. Καθώς περπατούσαμε, γεράκια πετούσαν ολόγυρα μας και από πάνω μας καλώντας το ένα το άλλο και τότε τον ρώτησα, “Τι έχεις να πεις για τα γεράκια;” Κι εκείνος είπε, “Τι σχέση έχουν αυτά; Αυτή δεν είναι γλώσσα”. Εξαιτίας της ψυχολογίας του και της μόρφωσης του δεν μπορούσε να ακούσει. Του ήταν απλά αδύνατον να αποδεχτεί ότι δύο γεράκια που καλούσαν το ένα το άλλο μπορεί να χρησιμοποιούσαν γλώσσα.

Λοιπόν, να τι συνέβει στις 8 Σεπτεμβρίου.

Την ημέρα εκείνη ήμουν μόνος στο σπίτι, στο νησί όπου ζούσαμε η γυναίκα μου και εγώ κοντά στη δυτική ακτή του Καναδά. Το απόγευμα άκουσα ένα κοράκι να φωνάζει έξω από το παράθυρο όπου βρισκόμουν. Το σπίτι είχε ένα τεράστιο αριθμό παραθύρων με θέα το δάσος και την λίμνη. Εγώ συνέχισα να γράφω.

Το κοράκι φώναζε δυνατά και επίμονα. Είχα επίγνωση ότι φώναζε. Είχα πάντα και εξακολουθώ να έχω συνείδηση της παρουσίας των πουλιών. Νόμιζα ότι απλά καλούσε ένα άλλο πουλί. Και τότε, εντελώς ξαφνικά, μπόρεσα να βγω έξω από τον εαυτό μου και να συνειδητοποιήσω ότι

πετούσε κυκλικά γύρω από το σπίτι, σε μια δεξιόστροφη κατεύθυνση, κάνοντας συχνές στάσεις για να συνεχίσει το κάλεσμα του.

Ποτέ δεν είχε ξανασυμβεί κάτι παρόμοιο. Στην αρχή προσπάθησα να συνεχίσω με το γράψιμο μου αλλά ήρθε η στιγμή που ήξερα χωρίς αμφιβολία ότι το κοράκι καλούσε εμένα. Έτσι σηκώθηκα, διέσχισα το σπίτι και βγήκα στο ψηλό μπαλκόνι που έβλεπε νότια. Εκεί, ακριβώς μπροστά μου πάνω σ' ένα κλαδί, με τα μάτια καρφωμένα επάνω μου, ακριβώς στο ύψος μου, βρισκόταν το κοράκι.

Μόλις με είδε άρχισε να κραυγάζει συνέχεια χωρίς να σταματά. Δεν είχα ιδέα τι έλεγε αλλά ήμουν σίγουρος ότι μετέφερε κάποιο μήνυμα.

Μετά σταμάτησε. Το θυμάμαι ξεκάθαρα. Του είπα, “Τι συμβαίνει;” Άρχισε να κτυπά τα φτερά του και να φωνάζει ξανά στηριζόμενο στο κλαδί μπροστά μου. Δεν μπορούσα να καταλάβω. Σταμάτησε και τότε το ξαναρώτησα, “Τι προσπαθείς να μου πεις;” Τούτη τη φορά άρχισε να κτυπά τα φτερά του ακόμα πιο έντονα. Συνέχισε να τα κτυπά ενώ ανασηκώθηκε από το κλαδί αιωρούμενο ακριβώς μπροστά μου. Είχα όλη μου την προσοχή στραμμένη πάνω του. Ήξερα πια ότι είχε ένα μήνυμα. Ήμουν προσηλωμένος όχι μόνο με τ'αυτιά αλλά με όλη μου την ύπαρξη.

Και την στιγμή εκείνη άκουσα τη φωνη του μέσα μου. Το μήνυμα του μου ήρθε απ'ευθείας με λέξεις Αγγλικές: όχι σε κορακίστικη γλώσσα, ούτε σε γλώσσα ιθαγενών, αλλά με λέξεις που μπορούσα να καταλάβω. Μου είπε, “Ήρθα εδώ για να σου πω ότι σύντομα θα συμβεί τρομερό θανατικό και καταστροφή”. Και με το τρόπο που επικοινωνήσε ήξερα ότι αναφερόταν σε θάνατο και καταστροφή που δεν θα επηρέαζε εμένα και την γυναίκα μου ιδιαίτερα, αλλά όλο τον κόσμο.

Τι σημαίνει όταν ένα πουλί μιλά; Τι σημαίνει όταν είσαι σε τέτοια κατάσταση ηρεμίας ώστε να ακούσεις το πουλί να μιλά; Τι πραγματικά συμβαίνει όταν ένα κοράκι έρχεται και λέει σε κάποιον τι πρόκειται να συμβεί; Και ποιά είναι η γλώσσα των πουλιών; Όχι η Αγγλική ή Ισπανική γλώσσα, ούτε η ανθρώπινη γλώσσα, αλλά η γλώσσα των πουλιών;

Τούτες είναι ερωτήσεις που κανένας στον σύγχρονο δυτικό κόσμο που ζούμε, παρ' όλες τις γνώσεις που φαίνεται να έχει, δεν μπορεί πλέον να απαντήσει. Αλλά είναι όμως ερωτήσεις που έρχονται από ένα απύθμενο βάθος και που αν το επιτρέψουμε, μπορούν να μας πάνε κατ'ευθείαν πίσω στο απύθμενο βάθος απ'όπου ήρθαν. Αυτό είναι το βάθος της ενότητας όπου κάθε πολιτισμός, γλώσσα και πλάσμα έχει την καταγωγή του.

Σημείωμα εκδότη: Το άρθρο τούτο προέρχεται από την παρουσίαση που έκανε ο συγγραφέας στο 2003 συνέδριο "Γλώσσα και Πνευματικότητα" στο Νέο Μεξικό, ΗΠΑ.

Ο Peter Kingsley PhD είναι επίτιμος καθηγητής στο New Mexico University, USA και στο Simon Fraser University, Canada. Για περισσότερες πληροφορίες γύρω από κείνον και το έργο του επισκεφτείτε την ιστοσελίδα του www.peterkingsley.org

© 2003, 2012 Peter Kingsley